

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci žalobce **H. D.**, zastoupeného JUDr. Vladimírem Jablonským, advokátem se sídlem 28. října 1001/3, 110 00 Praha 1, proti žalovanému **Krajskému úřadu Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo nám. 3/5, 601 82 Brno, proti rozhodnutí ze dne 5. 3. 2004, č. j. JMK 36778/2003 0LP, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2006, č. j. 29 Ca 247/2006 - 16,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 5. 3. 2004 zamítl žalovaný odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Brna ze dne 31. 10. 2003, kterým nebylo vyhověno žádosti žalobce o zjištění státního občanství České republiky a vystavení osvědčení o státním občanství České republiky.

Proti tomuto rozhodnutí brojil žalobce žalobou ke Krajskému soudu v Brně, který zamítl návrh žalobce na osvobození od soudních poplatků a následně dne 31. 7. 2004 usnesením zastavil řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Nejvyšší správní soud však svým rozsudkem ze dne 26. 1. 2006, č. j. 1 As 27/2005 - 87, toto usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, přičemž krajskému soudu uložil, aby před zastavením řízení opětovně vyzval žalobce k úhradě soudního poplatku.

Krajský soud v souladu s názorem Nejvyššího správního soudu vyzval žalobce usnesením ze dne 12. 4. 2006 k zaplacení soudního poplatku s poučením, že v případě nezaplacení bude řízení zastaveno, a usnesení doručil zástupci žalobce. Zástupce žalobce poté požádal o prodloužení lhůty, čemuž krajský soud usnesením ze dne 22. 5. 2006 vyhověl. Zástupce žalobce následně opět požádal o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku a navrhl, aby byla výzva doručena též žalobci postupem podle § 45c odst. 3 o. s. ř., neboť zaplacení soudního poplatku je úkonem, který má žalobce sám osobně vykonat. Přípisem ze dne 19. 7. 2006 oznámil krajský soud zástupci žalobce, že podle § 45c odst. 3 o. s. ř. postupováno nebude. Současně byl zástupce vyzván, v případě, že trvá vztah zastoupení, necht' po prodloužené lhůtě do 10 dnů zaplatí žalobce soudní poplatek s tím, že dalším žádostem o prodloužení lhůty již nebude vyhověno, a pokud poplatek zaplacen nebude, soud řízení zastaví. Žalobce přesto soudní poplatek nezaplatil a jeho zástupce s odkazem na judikaturu Ústavního soudu opětovně krajskému soudu navrhl, aby byla výzva k zaplacení soudního poplatku doručena přímo žalobci. Krajský soud v Brně následně usnesením ze dne 31. 8. 2006 řízení zastavil.

Proti usnesení krajského soudu podal žalobce opět kasační stížnost, v níž namítl nezákonnost postupu krajského soudu. Podle názoru žalobce vzniká poplatková povinnost pouze žalobci, neboť jen on je v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o soudních poplatcích poplatníkem. K rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 2 Afs 187/2004 - 69, který se předmětným problémem zabýval, pak žalobce uvedl, že s ním lze souhlasit potud, že soudní poplatek může být zaplacen i třetí osobou nebo jejím prostřednictvím. Nelze však takto poplatkovou povinnost přesunout, neboť ta váže výhradně žalobce samotného. Není tak možné požadovat zaplacení soudního poplatku např. po zástupci žalobce, resp. pouze po něm, jak to krajský soud učinil v tomto případě. Dále žalobce odkázal na judikaturu Ústavního soudu, která je odlišná od stanoviska rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu a zaplacení soudního poplatku považuje za situaci, kdy má žalobce v řízení sám konat. Doručení výzvy pouze zástupci žalobce a nikoliv žalobci samotnému je proto v rozporu s § 42 odst. 2 věta druhá s. ř. s., jakož i s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 90 Ústavy České republiky, čl. 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se v poskytnuté lhůtě ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost není důvodná.

Jak žalobce v kasační stížnosti správně uvedl, zabýval se předmětným problémem placení soudního poplatku rozšířený senát Nejvyššího správního soudu. Ten ve svém rozsudku ze dne 22. 7. 2005, č. j. 2 Afs 187/2004 - 69, publikovaném pod č. 726/2005 Sb. NSS poukázal na to, že „z žádného ustanovení zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, neplyne povinnost poplatníka osobně zaplatit soudní poplatek. Jde proto o zastupitelné jednání a nedostatek osobního prvku jednajícího nezpůsobuje neplatnost či neúčinnost tohoto jednání. Účinky doručení usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek nastávají u zastoupeného účastníka proto doručením tohoto usnesení jeho zástupci“. V souladu s tímto názorem poplatková povinnost sice vzniká žalobci, avšak samotná úhrada soudního poplatku může být provedena v podstatě kýmkoliv, není zde třeba osobního jednání žalobce.

Doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku zástupci žalobce s udělenou procesní plnou mocí proto nelze považovat za chybné a plyne ze samé podstaty procesní plné moci a institutu zastoupení v procesním právu vůbec. Doručením výzvy zástupci žalobce v žádném případě nedochází k přesunu poplatkové povinnosti na zástupce; výzva pouze upozorňuje žalobce na skutečnost, že nedostál své zákonné povinnosti, a určuje mu dodatečnou lhůtu k jejímu splnění. Úhrada soudního poplatku zde není požadována po zástupci žalobce; tomu je pouze výzva doručena v souladu s ustanovením § 42 odst. 2 věta první s. ř. s. Námitky žalobce v tomto ohledu tedy není možné považovat za důvodné.

K námitce rozdílné judikatury Ústavního soudu ve věci doručování výzvy k zaplacení soudního poplatku zmiňuje žalobce především nálezy sp. zn. II. ÚS 377/2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99, sp. zn. II. ÚS 177/2000, sp. zn. ÚS 217/2000). Je nesporné, že ve všech těchto případech (a mnohých dalších) se Ústavní soud postavil za stanovisko, že výzvu k zaplacení soudního poplatku bylo nutno doručit nejen zástupci žalobce, ale i žalobci samému. Jak však uvedl v následném usnesení ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02, *„nosným důvodem těchto rozhodnutí však nebyl názor Ústavního soudu, že zaplacení soudního poplatku je natolik nezastupitelným úkonem, že by tento úkon mohl ve smyslu § 49 odst. 1 o. s. ř. vykonat jen účastník osobně. Nosným důvodem všech těchto vyhovujících nálezů bylo, že proti rozhodnutí o zastavení řízení, které je důsledkem nezaplacení soudního poplatku, nebylo možné v rámci tehdejší úpravy správního soudnictví podat žádný opravný prostředek. Vzhledem ke krátkým lhůtám k podání správní žaloby zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku mělo zpravidla za následek definitivní ztrátu možnosti bránit se proti nezákonným rozhodnutím orgánů veřejné správy. Z pohledu ústavního práva je tedy významná právě možnost dodatečného splnění poplatkové povinnosti v odvolacím řízení. Jednoinstanční řízení, konkrétně řízení o správní žalobě, nedávalo totiž obecným soudům právo vzít tuto skutečnost v úvahu, na rozdíl od soudních řízení upravených v částech třetí a čtvrté o. s. ř. Ústavní soud ostatně na rozdíl mezi tehdejší úpravou správního a civilního soudnictví opakovaně poukazoval; např. v nálezu IV. ÚS 292/01 ze dne 22. října 2001 konstatoval, že podstata problému spočívá v rozdílnosti právní úpravy civilního a správního soudnictví a z toho vyplývajícího dopadu do základních práv účastníků řízení. Zatímco v civilním řízení lze za určitých okolností vázaných na lhůtu pro odvolání proti usnesení o zastavení řízení pokračovat v řízení, ve správním soudnictví není takový postup možný vzhledem k absenci jakéhokoliv opravného prostředku“*. Jelikož po vydání uvedených nálezů došlo ke změně právní úpravy správního soudnictví (přijetí soudního řádu správního), jakož i ke změnám dalších zákonů (např. i zákona č. 549/1991 Sb.), nemá již doručování výzvy k zaplacení soudního poplatku nejen zástupci žalobce, ale i žalobci samému opodstatnění, resp. doručení výzvy přímo žalobci lze považovat pouze za úkon nadbytečný, právně nerelevantní. Ostatně na tyto okolnosti upozorňoval Nejvyšší správní soud již ve svém předchozím rozsudku v této věci, který byl žalobci řádně doručen.

Postup krajského soudu v projednávaném případě byl tedy správný a pro aplikaci § 45c odst. 3 o. s. ř., resp. § 42 odst. 2 věta druhá s. ř. s., zde nebyl důvod. Závěrem lze snad podotknout, že žalobce podal žalobu ke krajskému soudu již dne 20. 4. 2004 a za dobu více než tří let nebyl schopen dostát své zákonné povinnosti spočívající v úhradě soudního poplatku. V tomto ohledu je vhodné zmínit usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 59/2000, podle kterého *„v zásadě platí, že poplatkovou povinnost je povinen účastník řízení před obecnými soudy splnit při podání návrhu (žaloby). Platební nekázeň účastníka řízení již sama o sobě je očividně nežádoucí, mimo jiné proto, že obecné soudy v jejich agendě zbytečně zatěžuje, a jestliže účastník řízení v této nekázni přes výzvu*

a upozornění na procesní důsledky s opomenutím výzvy spojené pokračuje, jde o jednání (opomenutí), za které musí nést procesní odpovědnost, zejména byla-li obecným soudem stanovená lhůta k vyzývanému plnění dostatečná“. Krajský soud v Brně své zákonné povinnosti vyzvat žalobce k zaplacení soudního poplatku dostál; naopak k pochybení došlo na straně žalobce, který výzvu neuposlechl, a musí proto nést procesní důsledky s tím spojené. Jelikož Ústavní soud aproboval ve zmiňovaném nálezu ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02 takový postup obecných soudů a jelikož nikdo nemůže těžit ze svého vlastního pochybení, není v tomto případě možné namítat porušení ústavních předpisů a mezinárodních lidskoprávních smluv týkajících se práva na přístup k soudu. Toto právo nebylo žalobci upřeno ani legislativním zakotvením soudního přezkumu správních rozhodnutí, ani postupem soudu; pouze žalobce svým vlastním jednáním (opomenutím) nastolil překážku řízení, která brání projednání věci meritorně. Pokud byla důvodem nezaplacení soudního poplatku vážnoucí komunikace mezi žalobcem a jeho zástupcem, jde o problém stran tohoto smluvního vztahu nikoliv o problém soudu. Soud může k této okolnosti přihlídnout při stanovení lhůty k zaplacení poplatku (což Krajský soud v Brně bezpochyby učinil), nemůže však na základě takové situace postupovat vůči žalobci jinak, než by postupoval v jiných případech, kde je vztah mezi zástupcem a zastupovaným standardní a oba si poskytují potřebnou součinnost.

Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl; jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou. O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. srpna 2007

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu